

וכפי שיתבאר.

שבעה טפחים הסמוכה לדופן השניה. (305)

המשנה מתחילה בביאור הפסול של דפנות המרוחקות מן הסכך:

מאי קא משמע לן?

הרחיק את הסיכוך מן הדפנות לצד אמצע הסוכה שלשה טפחים, הרי היא פסולה, לפי שאויר פוסל את הסוכה בשלושה טפחים. (307)

הא קא משמע לן: שיעור משך סוכה קטנה הוא שבעה טפחים.

וממשיכה המשנה ומבארת שלשה מקרים שבהן ההלכה של דופן עקומה מכשירה את הדפנות, שייחשבו כדפנות הסמוכות לסכך.

והטעם, היות ומקום מושבו של אדם הוא אמה, ובאמה יש שישה טפחים, וטפח נוסף לשולחנו. (306)

מתניתין: א-ז

א. בית שנפתח גגו באמצעו, רחוק מן הכתלים לכל צד, וסיכך על גביו של אותו מקום הפחת, ותקרת הבית שלא נפתחה מפסקת בין הסיכוך שבאמצע הגג לדפנות, הרי אם יש מרחק מן הכותל של הבית, שהוא דופן הסוכה, עד לסיכוך שבאמצע הבית ארבע אמות, הרי היא פסולה. אבל אם היה המרחק בין הסכך לדפנות הבית פחות מארבע אמות, הסוכה כשרה.

המשנה שלפנינו מבארת את ההלכה של "דופן עקומה" בשלשה אופנים שונים.

ובטעם הדבר נחלקו האמוראים בגמרא: יש הסובר, ששיעור סכך פסול לפסול את הסוכה בכל מקום הוא ארבע אמות, בין אם היה מונח הסכך הפסול באמצע הסוכה, ובין

הצד השהו שבכל שלשת המקרים, הוא, שהדפנות רחוקות מהסכך.

בכל מקום שהדפנות מרוחקות מהסכך, כגון שיש אויר במשך שלשה טפחים בין הדפנות לסכך, הסוכה פסולה.

אך במקום שנאמרה ההלכה של דופן עקומה, נחשבות הדפנות כסמוכות לסכך,

פוסל את הסוכה, על אף שאין דפנות הסוכה סמוכות לסכך, הוא משום דאמרין "לבד" וכאילו אין כאן אויר כלל [ועיין להלן יח א], רבי עקיבא איגר וערוך לנר. ועיין חידושי רבינו חיים הלוי הלכות סוכה פרק ה הלכה יט, הובאו דבריו בילקוט מפרשים.

305. כן פירשו התוספות ד"ה בפחות, על פי הגמרא לעיל ו ב.

אך הר"ן מעמיד שיש לה שתי דפנות זו כנגד, וביניהן שבעה טפחים כשיעור סוכה המצומצמת, ונותן את הפס ארבעה ביניהן. ועיין בדבריו מדוע לא מספיק פס ברוחב טפח בלבד.

וכתב הריטב"א: אף שאין אויר פחות משלושה טפחים פוסל את הסוכה, מכל מקום, אין ישנים תחתיו. ויש חולקים.

306. כן פירש הרא"ש סימן א.

307. ומה שאין אויר פחות משלושה טפחים

אם היה מונח מן הצד. (308)

ויש הסובר, ששיעור סכך פסול לפסול את הסוכה הוא ארבעה טפחים, אלא שאם היה הסכך הפסול מונח מן הצד סמוך לדופן, אין הוא פוסל את הסוכה עד שיהיה רחב ארבע אמות. היות והלכה למשה מסיני היא, להחשיב את הסכך הפסול הנתון מן הצד בסמוך לדפנות כאילו הוא חלק מן הדופן (309) שנעקמה ונכפפה למעלה, (310) וממילא נמצאו הדפנות סמוכות לסכך [הלכה זו היא הנקראת "דופן עקומה"]. והיושב תחת הסכך הפסול, הרי הוא כיושב תחת הדופן. (311)

ב. וכן הוא שיעור המרחק, בחצר שהיא מוקפת אכסדרה משלוש רוחותיה.

דהיינו, שהיה בית בנוי בצורת האות ח"ת, ובמרכזו היתה חצר.

מסביב לבית, בין הבית לחצר, היתה כעין מרפסת, עם תקרה מעליה, והיתה המרפסת הזאת [הנקראת "אכסדרה"] פתוחה לחצר, וסובבת אותה משלש רוחות.

ואם סיכך על אויר החצר שבתוך היקף האכסדרה, והיו כתלי הבית משמשים כדפנות הסוכה שבחצר, ואילו תקרת האכסדרה, שהיא סכך פסול, היתה מפרידה בין הסכך הכשר לבין דפנות הבית, שהן משמשות עתה [מצדם החיצון] כדפנות הסוכה, מצדם החיצון —

אזי, אם היה רוחב התקרה של האכסדרה ארבע אמות, הסוכה שבחצר פסולה, כי דפנות הבית, שהן דפנות הסוכה רחוקות ארבע אמות מהסכך. אבל אם היה המרחק בין הסכך לדפנות פחות מארבע אמות, הסוכה כשרה, לפי שרואין את תקרת

ואין להכשירו על ידי דופן עקומה!?

310. פירש רש"י, דופן עקומה היינו, דחשבינן לסכך כאילו הוא חלק מן הדופן שנעקמה ונכפפה כלפי מעלה, ואין הפירוש שרואין כאילו הדופן נוטה ומהלכת תחת הסכך הפסול עד מקום הסכך הכשר. והוכיח את דבריו מכך שאויר פוסל את הסוכה בשלושה טפחים אף אם היה מן הצד, ואין אומרים בכהאי גוונא דופן עקומה, ואם דופן עקומה היינו שרואין כאילו הדופן נוטה כלפי הסוכה, מדוע לא אומרים כן גם באויר?! אלא על כרחך, בהלכה של דופן עקומה נאמר לדון את הסכך הפסול כאילו הוא חלק מן הדופן, וזה לא שייך באויר.

311. נתבאר על פי דברי רש"י. אלא שיש לדקדק בלשון רש"י בכל מקום שהזכיר את

308. שיעור סכך פסול האמור כאן הוא כדי לפסול את כולה. אבל לענין שינה תחתיו נחלקו הראשונים: דעת רש"י ועוד ראשונים, שסכך פסול פחות מארבעה טפחים ישנים תחתיו. אבל הראב"ד בהשגותיו לבעל המאור כתב, שאין ישנים תחת סכך פסול אלא אם כן היה פחות משלושה טפחים.

309. אכן, כאשר אי אפשר לצרף את הסכך הפסול לדופן מדין "דופן עקומה", אף מן הצד פוסל הוא בארבעה טפחים. [וכבר תמה השפת אמת בכמה מקומות על לשון הגמרא — "סכך פסול אינו פוסל מן הצד עד ארבע אמות", הרי אין זה שיעור בפסול הסכך, אלא זוהי הלכה ב"דופן עקומה", ואפילו אם יניח נטר אחד רחב ארבעה טפחים, כשחלקו תוך ארבע אמות וחלקו חוץ לארבע אמות, תפסל הסוכה מחמתו, הואיל

האכסדרה כחלק מן הדופן שנתעקמה והגיעה עד לסכך.

ג. וכן **סוכה גדולה שהקיפוח על גגה סביב בסמוך לדפנות בדבר שאין מסככין בו, אם יש תחתיו תחת אותו סכך פסול רוחב ארבעה אמות, הסוכה פסולה.**

גמרא:

מקשה הגמרא: **כל הני שלושת המקרים שהשמיעה משנתנו את דין "דופן עקומה" בהם, למה ליה וכי יש חידוש בכל אחד מהם שאין בחבירו?!**

ומבאר הגמרא: **צריכא!**

דאי אשמעינן דין בית שנפחת לבד, היינו אומרים כי דוקא במקרה זה נאמרה ההלכה של "דופן עקומה", לשייך את מחיצות הבית אל הסוכה שבאמצע הבית, משום דהני מחיצות, הרי לבית זה, שבו עשויה הסוכה, הוא דעבידן. מחיצות אלו הרי נעשו לצורך הבית, ובית זה הוא שנעשה סוכה, על כן נאמרה ההלכה להחשיב דפנות אלו

כמחיצות הסוכה על ידי "דופן עקומה".

אבל בחצר המוקפת אכסדרה, שסיכך על אויר החצר, המוקף באכסדרה, דמחיצות הבית שאתה בא לשייכן לסוכה שבחצר על ידי "דופן עקומה", הרי לאו לאכסדרה עבידי [לא לצורך האכסדרה החיצונית נעשו], אלא לצורך הבית, אימא לא נאמרה ההלכה של "דופן עקומה" להחשיב את דפנות הבית כחלק מן הסוכה. לכך צריכא, הוצרכה משנתנו להשמיענו שנאמרה הלכה של "דופן עקומה" גם בחצר המוקפת אכסדרה.⁽³¹²⁾

ואי אשמעינן רק הני תרתי, שתי הלכות אלו, של בית שנפחת ושל חצר מוקפת אכסדרה, שאומרים בהם "דופן עקומה", היינו אומרים כי דוקא בהן נאמרה הלכה של "דופן עקומה", משום דסכך החוצץ בין הסכך הכשר לדופן, "מין" סכך כשר הוא, שהרי אף תקרת הבית והאכסדרה עשויה מנסרים שאינם מקבלים טומאה ואין גידולם מן הארץ, וכל חסרונה הוא משום שלא נעשתה לשם סוכה אלא לשם דירה, ופסולה משום "תעשה ולא מן העשוי".⁽³¹³⁾

לומר שלא נתחדש דין "דופן עקומה" לשייכה לסוכה, משום שדין דופן עקומה נאמר בבנין אחד שיש דבר החוצץ בין דפנותיו לגגו, אבל לשייך מחיצת בנין אחד לחבירו לא נאמרה הלכה זו. לפי שלא נאמרה הלכה זו אלא כאשר ניכר הדבר לעיניים שמחיצת הסוכה היא. נוכחו שנתבאר לעיל טז ב בדברי המהרש"א לענין מחיצות של לבוד].

312. כן כתב רש"י. וקשה: הרי לדעת רש"י לעיל יד א טעם פסול תקרת הבית למצות ישיבת

ההלכתא של דופן עקומה, שהוסיף כי על ידי דופן עקומה אין כאן סכך פסול, או שעל ידי זה "הוצא" הסכך הפסול מן הסוכה, וצריך ביאור מדוע הוצרך לכך, הרי אף אם עדיין שם "סכך פסול" עליו ולא הוצא מן הסוכה, אין בכוחו לפסול את הסוכה, הואיל ועל ידי "דופן עקומה" משתייכת הדופן לסכך הכשר, ואין אותו סכך פסול חוצץ ביניהם?!

312. ובביאור הדברים יש להוסיף: היות והמחיצה לא נעשתה בשביל הסוכה, היה מקום

א. אויר פוסל אף בסוכה גדולה בשלשה טפחים.

ב. סכך פסול פוסל אף בסוכה גדולה בארבעה טפחים.

דהיינו, סוכה שיש לה שלוש דפנות בלבד, והיו אויר או סכך פסול חוצים אותה לכל אורכה, אם היה אותו אויר רחב שלושה טפחים, או היה אותו סכך פסול רחב ארבעה טפחים, הרי הם פוסלים את הסוכה. לפי שעל ידי חציצה זו נחלקת הסוכה לשתיים, (316) ונמצא שיש לכל אחד מן החלקים

אבל סוכה גדולה שהקיפיה למעלה, בין הדפנות לסכך הכשר, בדבר שאין מסככין בו, כגון מיני מתכות, המקבלים טומאה ואין גידולם מן הארץ, דסככה החוצץ בין הסכך הכשר לדופן, "מין" סכך פסול הוא, אימא לא נכשירנה על ידי "דופן עקומה", (314) לכך צריכא משנתנו להשמיענו הלכה זו אף בסוכה שהקיפיה בסכך פסול. (315)

אמר רבה: אשכחתינהו מצאתים לרבנן דבי רב [בני ישיבתו של רב], דיתבי וקאמרי משמו של רב:

משמע לן משנתנו, שאף בזה נאמרה ההלכה של דופן עקומה.

315. הקשו הערוך לנר ופני יהושע: הרי כל צריכותות אלו אינן אלא למפרשים משנתנו משום "דופן עקומה". אבל לדעת רב, הסובר שלעולם אין סכך פסול פוסל את הסוכה עד ארבע אמות, אפילו היה מונח הסכך הפסול באמצע הסוכה, מדוע צריך להשמיענו את כל אלו? ועיין מה שכתבו בזה.

316. וכתבו התוספות: דוקא כשמתחיל האויר או הסכך מדופן אמצעית ומהלך על פני כל הסוכה עד הפתח, אבל אם היה מתחיל מן הדופן שבצד ומהלך עד הדופן שכנגדו, אם נשאר מן הסכך הכשר שלצד דופן אמצעית כשיעור הכשר סוכה הרי היא כשרה, כיון שיש לה באותו מקום רוחב ז' טפחים המוקף בשלוש מחיצות. ואילו של צד הפתח פסולה, שהרי יש חציצה בין אותו מקום לדופן אמצעית.

ואם לא היה הסכך הפסול או האויר מהלכים על פני כל הסוכה, אלא שהיה באמצע הסוכה מקום המסוכך בסכך פסול רחב ארבעה טפחים, או אויר רחב שלושה טפחים, אם יש ממנו ועד

סוכה הוא משום ד"סוכה אמר רחמנא, ולא ביתו של כל ימות השנה", ומדוע כאן נקט רש"י דפסולה משום "תעשה ולא מן העשוי"? וכתבו האחרונים: דוקא כשתקרת הבית עדיין קיימת פסולה היא משום "ולא ביתו של כל ימות השנה", אבל כאן שנפתחה התקרה וכבר אינה קיימת, אין זה "ביתו של כל ימות השנה", על כן הוצרך רש"י לפוסלה משום "תעשה ולא מן העשוי".

314. הקשה הריטב"א: מה סברא היא לחלק בין אם סכך כשר הוא או סכך פסול, הרי בין כך ובין כך רואין את הסכך הפסול כאילו הוא חלק מן הדופן שנתעקם!?

ומבאר הריטב"א, שסברה הגמרא, שהטעם לכך שעל ידי דין דופן עקומה נעשה הסכך הפסול כחלק מן הדופן, הוא משום שהסכך הפסול בטל לסוכה ואינו חולק מקום לעצמו, ועל כן, אפשר שזהו דוקא אם הסכך הפסול הוא ממין הסכך הכשר, דמין במינו הוא ואינו חוצץ כל כך, לכן ראוי להכשירו על ידי "דופן עקומה". אבל כשהסכך הפסול אינו ממין הסכך הכשר, אין הוא בטל לסוכה אלא הוא קובע מקום לעצמו לחצוץ בין הסכך לדפנות. קא

של הסוכה שתי דפנות בלבד. (317) (318)

ואמינא לחו אנא [אמרתי להם אני להקשות על דבריהם]: אויר דפוסל בשלשה טפחים מנא לכו [מניין לכם]? הרי זה משום דתנן במשנתנו: הרחיק את הסיכוך מן הרפנות שלשה טפחים הסוכה פסולה. ומכאן למדתם שאויר פוסל בסוכה בשלושה טפחים,

אם כן, הוא הדין סכך פסול נמו, לא ליפסיל בסוכה אלא בארבע אמות, ולא כדבריכם שאמרתם בארבעה טפחים.

דתנן במשנתנו: בית שנפחת באמצעו, ופיכך על גביו של אותו הפחת, והיתה תקרת הבית מפסקת בין הסכך הכשר הנתון באמצע הגג לכתלי הבית המשמשים כדפנות לסוכה; אם יש בין הסיכוך הכשר לכותל של הבית ארבע אמות הרי היא פסולה. ומבואר לכאורה, שסכך פסול אינו פוסל את הסוכה עד ארבע אמות!?

ואמרו לי בני הישיבה: בר מינה דההיא [חוץ מבבא זו]. כלומר, אין להוכיח ממשנתנו שסכך פסול אינו פוסל בסוכה עד ארבע אמות, דרב ושמואל אמרי תרוייהו לפרש טעם המשנה: משום דופן עקומה נגעו בה להכשירה. והיינו, שאין טעם ההכשר משום שסכך פסול אינו פוסל עד ארבע אמות, אלא מדין דופן עקומה רואין את הסכך הפסול הנתון מן הצד כחלק מן הדופן שנתעקמה ונכפפה למעלה, וממילא נמצאו דפנות הסוכה סמוכות ממש לסכך. (319)

ואמינא לחו אנא להקשות עוד על דבריהם: מה אילו איכא סכך פסול פחות מארבעה טפחים באמצע הסוכה, והיה לצידו אויר פחות משלשה טפחים, שאין בסכך הפסול לבדו שיעור הפוסל את הסוכה, ואף האויר לבדו אין בו שיעור לפסול את הסוכה, מאי, מה אתם אומרים בסוכה זו? — שהיא כשרה!

היא פסולה.

והקשה על דבריהם מלשון הגמרא להלן: "מה לי איתפלג בסכך פסול, מה לי אתפלג בסכך פסול ואויר", דמשמע שטעם הפסול הוא מחמת שנחלקת הסוכה לשנים, שהרי לשון "אתפלג" פירושו חלוקה!?

318. והטעם לכך ששיעור סכך פסול לפסול את הסוכה הוא בארבעה טפחים דוקא, משום שארבעה טפחים נחשבים בכל התורה כ"מקום חשוב" לעצמו, ואף כאן נחשב אותו מקום המקורה בסכך פסול כמקום לעצמו שחוצץ בסוכה לעשותה כשתיים, רש"י בעמוד ב.

319. הקשו האחרונים: לדעת הסובר שסכך פסול אפילו באמצע הסוכה אינו פוסל עד ארבע

הדופן האמצעית שבעה טפחים כשיעור הכשר סוכה, נחשב אותו מקום כסוכה כשרה, וממילא כשרה כולה, גם המקום שמצידי הסכך הפסול ומה שלאחריו לצד הפתח. והואיל ומחובר הכל לסכך הכשר הסמוך לדופן אמצעית שהוא רחב שבעה טפחים כשיעור הכשר סוכה ומוקף שלוש מחיצות, אף שאר הסוכה כשרה מדין "פסל היוצא מן הסוכה", שנידון כסוכה.

317. כן היא דעת רוב הראשונים. אמנם המאירי הביא בשם יש אומרים, שסכך פסול רחב ארבעה טפחים ואויר רחב שלושה טפחים, פוסלים את הסוכה אף אם אינם חולקים את הסוכה כולה לאורכה. ולשיטתם, כל שהיה הסכך הפסול רחב ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, אפילו היתה הסוכה רחבה הרבה, הרי

ואמרו לי רבנן דבי רב: **אי הכי**, שדבר זה לא יתכן, אם כן לדידך, **דאמרת סכך פסול פוסל** בכל מקום **בארבע אמות**, נמי תקשה אותה קושיא:

ומה אילו איכא סכך פסול פחות מארבע אמות שאינו פוסל את הסוכה, ולצידו אויר פחות משלשה טפחים, מאי אתה אומר בה, שהיא כשרה!

ואילו מלייה לאותו אויר בשפורדיו, והשלים לשיעור ארבע אמות, מאי אתה אומר בה? שהיא פסולה!

תיקשי לך: **לא יהא אויר החמור, הפוסל בשלשה טפחים, כסכך פסול הקל, הפוסל**

ואילו מלייה לאותו אויר פחות משלושה בשפורדיו, הפסולים לסיכוך, ובזה השלים לשיעור ארבעה טפחים סכך פסול, מאי? הרי אתם אומרים בדינה של סוכה זו שהיא פסולה.

וכיצד יתכן דבר זה?!

וכי לא יהא אויר, החמור, הפוסל בשלשה טפחים, כסכך פסול, הקל, הפוסל בארבעה? היאך יתכן שמתחילה, כאשר לא היה אותו מקום מסוכך כלל, אלא אויר גרידא שהוא חמור ופוסל בשלושה טפחים, היתה הסוכה כשרה, ואילו עתה, שנעשה סכך פסול, שהוא קל יותר, תפסל הסוכה? (320)

ועל כן כתב, דנפקא מינה כשהיו שני נסרים של סכך פסול שכל אחד מהם רחב שתי אמות ואויר מפסיק ביניהם, שבמקרה זה לולא דין דופן עקומה מצטרפים שני הנסרים לפוסלה בארבע אמות. קא משמע לן דין דופן עקומה, שהנסר הראשון הסמוך לדופן נחשב כחלק מן הדופן, ואינו מצטרף לחבירו שדינו כסכך לפסול את הסוכה.

320. וצריך ביאור: אם אמנם אין סברא לומר כן, מנין היה פשוט לגמרא שאין האויר מצטרף להשלים לשיעור הסכך פסול?!

ויש שפירשו: משום דאם כן למה אמרו סכך פסול פוסל בארבעה טפחים, הרי די במקום רחב ארבעה טפחים המסוכך בחלקו על ידי סכך פסול והשאר אויר.

ובגהות פורת יוסף הקשה: דהיה לגמרא להקשות באופן אחר, שהרי אילו היה הסכך הפסול רחב ארבעה טפחים פסולה, ואם נטל מקצת מן הסכך הפסול כשרה, אם כן נמצא שעל ידי האויר החמור נעשתה הסוכה כשרה?!

אמות, לענין מה נאמרה ההלכה למשה מסיני של "דופן עקומה", הרי עד ארבע אמות בלאו הכי אינו פוסל, ואם היה רחב מארבע אמות, גם על ידי "דופן עקומה" לא נכשירו?!

וכתב הפני יהושע: נפקא מינה בסוכה שהיתה גדולה הרבה ומסוככת מן הצד בסכך פסול רחב שבע אמות. שעל ידי דופן עקומה יש להכשירה, כיון שעד ארבע אמות נחשב הסכך הפסול כחלק מן הדופן, ולאחר מכן לא נותר אלא שלוש אמות המסוככות בסכך פסול, ואין סכך פסול פוסל באמצע הסוכה עד ארבע אמות. ותמה השפת אמת על דבריו: הרי שנינו במשנה, שאם יש מן הדופן ועד הסכך ארבע אמות של סכך פסול, הרי היא פסולה, ואין הכשיר הפני יהושע כשהיה הסכך הפסול רחב שבע אמות?!

וכתב, דאף שיש לישב בדוחק ד"מן הדופן" שנינו במשנה היינו מן הדופן העקומה, מדברי הפוסקים נראה שאין דופן עקומה לחצי נסר, ואם היה הסכך הפסול רחב ארבע אמות לא אומרים דופן עקומה כלל.

בארבע אמות?!

ואמינא להו אנטא לישב קושייתם על דברי:
האי מאי, וכי מה דמיון הוא זה?!

בשלמא לדידי, דאמינא סכך פסול אינו
פוסל עד ארבע אמות, וכמו ששינינו במשנה
ב-ז לענין בית שנפחת, משום שיעורא ולא
שיעורא הוא.

כלומר, הטעם לכך שסכך פסול ברוחב
ארבע אמות פוסל את הסוכה, הוא משום
שיש בו את ה"שיעור" הנצרך כדי לפוסלה.
ואילו סכך פסול בפחות מארבע אמות אינו
פוסל את הסוכה, כי חסר ב"שיעור" הנצרך
לפוסלה. ושיעור זה הוא הלכה למשה
מסיני, כשאר שיעורי התורה.

לפיכך, אין להקשות שיצטרף אותו אויר
שלצידו לשיעור ארבע אמות, שהרי האי,
צירוף הסכך הפסול והאויר, לאו שיעורא
הוא, אין זה נחשב כסכך פסול ברוחב ארבע

אמות, כיון דלא שוו שיעורייהו [של סכך
פסול ואויר] להדדי, שהרי אויר פוסל
בשלושה טפחים, ואילו סכך פוסל בארבע
אמות, ועל כן לא מצטרפי להשלים לשיעור
אחד.

אלא לדידכו, דאמריתו שיעור סכך פסול
לפסול את הסוכה בארבעה טפחים הוא
משום הפלגה,⁽³²¹⁾ שיסוד השיעור הזה הוא
משום שארבעה טפחים חשובים בכל התורה
להיות "מקום חשוב" לעצמו, אם כן, אף
כאן, כאשר היה סכך פסול רחב ארבעה
טפחים הרי הוא חשוב כמקום לעצמו,
וחוצץ בסוכה לעשותה כשתי סוכות שאין
בכל אחת מהן שלוש דפנות.

אם כן, מה לי אם איתפלג הסוכה בסכך
פסול, מה לי אתפלג בסכך פסול ואויר, הרי
סוף סוף יש באמצע הסוכה ארבע טפחים
שהוא שיעור "מקום חשוב" הפסול לשיבה,
ויהא חוצץ?!⁽³²²⁾

הפלגה וריחוק אף סכך פסול פוסל מטעם זה,
שהרי ארבעה טפחים אינו חשוב מקום לעצמו,
[שלא כדברי רש"י שאף ארבעה טפחים פוסלים
משום שקובעים מקום לעצמם], וכיון שכך, דין
הוא שיצטרפו סכך פסול ואויר לפי שטעם
פסולם שווה, ומה לי אתפלג בסכך פסול לבד
מה לי אתפלג בסכך פסול ואויר. [כלומר, כוונתו
להקשות שאם טעם פסולם שווה, דין הוא
שיצטרפו אף שאין שיעורם שווה].

ותירוץ אביי לקושיא זו הוא, שאין טעם
פסולם שווה, דאויר פוסל משום "הפלגה" ואילו
סכך פסול פוסל משום שקובע מקום לעצמו,
דאף ארבעה טפחים הרי הם מקום חשוב
לעצמם. ויתירה מזו אפילו היה טעמם שווה אין
הם מצטרפים כיון שאין שיעורם שווה, דסכך

321. לשון הפלגה נתפרש בראשונים בשני
אופנים:

בלשון הריטב"א נראה שהפלגה היינו
הרחקה, ומלשון הקודש הוא. ויש שפירשו על
פי לשון ארמי "פלגא" – חצי, וכן משמע
ברש"י.

322. נתבאר על פי דברי רש"י. אבל הריטב"א
כתב: בשלמא לדידי, דין הוא דלא מצטרפי סכך
פסול ואויר לפסול את הסוכה, כיון שאינם
שווים לא בשיעורם ולא בטעמם, דסכך פסול
שפוסל בארבע אמות הוא מפני שהוא שיעור
מקום חשוב המסוכך בסכך פסול, ולא משום
שהסכך הפסול יוצר הפלגה וריחוק בין הסכך
לדפנות. אבל לדידכו, כמו שאויר פוסל משום